

ACTIVITEITEN

Schooljaar 2012-2013

STICHTING REFLEX

Hang 16 • 3011 GG • Rotterdam

T: 010 240 04 95 **E:** info@stichtingreflex.nl

W: www.stichtingreflex.nl

1. INLEIDING

Een van de speerpunten van het Rotterdams Onderwijsbeleid 2011-2014 van gemeente Rotterdam is ouderbetrokkenheid. Momenteel wordt er door scholen soms nog te weinig gedaan aan ouderbetrokkenheid. Dit betekent een grote afstand tussen de ouders en de docenten, een lage opkomst bij informatiebijeenkomsten en verminderde leerprestaties bij de leerlingen.

Ook voor het schooljaar 2012-2013 heeft Stichting Reflex activiteiten opgezet om de ouderbetrokkenheid op scholen te bevorderen. Het is niet alleen de bedoeling dat ouders meer contact zoeken met de school van hun kind, maar thuis hun kinderen ook gaan steunen in hun schoolloopbaan. Anderzijds dienen de scholen ook open te staan voor een transparante communicatie en relatie met de ouders van de leerlingen.

In het schooljaar 2012-2013 zijn de medewerkers van Stichting Reflex op diverse scholen in Rotterdam en Den Haag werkzaam geweest, waar zij verschillende activiteiten hebben uitgevoerd op het gebied van ouderbetrokkenheid, schoolloopbaanbegeleiding en het voorkomen van schooluitval.

In dit werkplan wordt het begrip ouderbetrokkenheid uiteengezet en worden de methode en activiteiten uit schooljaar 2012-2013 beschreven.

2. OUDERBETROKKENHEID

2.1 Definitie

Er bestaat niet één definitie van ouderbetrokkenheid, er worden vele invullingen gegeven aan het begrip. Ten eerste wordt onder ouderbetrokkenheid verstaan de betrokkenheid van ouders bij de opvoeding en het onderwijs van hun eigen kind, thuis en op school (Kenniscentrum Onderwijs en Opvoeding, 2010; 23).

Daarnaast wordt door Ameerun en Carlo de volgende definitie gegeven: *“Ouderbetrokkenheid is de min of meer natuurlijke verbondenheid van de ouders met hun kinderen en de vanzelfsprekende consequenties daarvan voor opleiding, onderwijs en loopbaan van kinderen”* (Ameerun & Carlo, 1999; 7).

Ten slot de definitie gegeven door Barnard: *“Ouderbetrokkenheid is de rol van de ouders in het ondersteunen van hun kind, zowel thuis als op school”* (Barnard, 2004).

Het is duidelijk dat er niet één vaste omschrijving van ouderbetrokkenheid te geven is. Wel staat vast dat het te maken heeft met de betrokkenheid van ouders bij de schoolloopbaan carrière van hun kind, zowel thuis als op school, waarbij in veel gevallen ook het contact tussen school en ouders een belangrijke factor is voor betere schoolprestaties.

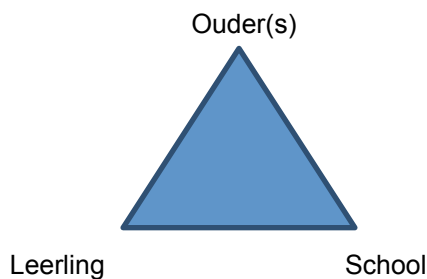
2.2 Belang

Het eerste deel van het Rotterdamse Onderwijsbeleid 2011-2014, beter presteren, stelt dat verhoging van de onderwijsresultaten niet mogelijk is zonder de steun en betrokkenheid van de ouders. De ouders zijn in de eerste instantie verantwoordelijk voor de ontwikkeling van hun kinderen (Jeugd, onderwijs en samenleving, 2011; 7).

“De ouders en de school hebben een gemeenschappelijk belang: het realiseren van optimale omstandigheden voor de ontwikkeling van het leren van het kind” (Jeugd, Onderwijs en Samenleving, 2011; 21).

De Rotterdamse samenleving vraagt om bepaalde competenties om straks succesvol te kunnen deelnemen aan het maatschappelijk en economisch verkeer. Door kwetsbare jongeren vanuit thuis en school te begeleiden in hun sociaal emotionele ontwikkeling en bij hun leerontwikkeling, worden de leerpresentaties verbeterd.

Voor optimale begeleiding is het van groot belang dat ook de school en de ouders een actieve rol spelen. Er dient een verbinding te worden gelegd tussen de ouder(s), de leerling en de school, ook wel de dynamische driehoek genoemd, zie afbeelding 1.

Afbeelding 1: Dynamische driehoek

Het initiatief tot het aangaan van een ouder-schoolrelatie ligt bij de school. Ouders dienen geïnformeerd te worden, het gevoel te hebben dat men welkom is op school en dat ze gelijkwaardige partners zijn.

In praktijk kan de samenwerking tussen ouders en de school tegenvallen. De Onderwijsraad geeft aan de verantwoordelijkheden van beide partijen helder te definiëren. Dit kan bijvoorbeeld in een ouder-schoolcontract of door middel van huisbezoeken (Jeugd, Onderwijs en Samenleving, 2011; 14).

2.3 Ouders

Hoe kunnen ouders hun kind helpen met school? Op het gebied van stimuleren, organiseren, ondersteunen bij huiswerk, contact met school en de toekomst kunnen ouders veel voor hun kind betekenen. Hieronder een aantal tips en richtlijnen voor ouders om hun kind te helpen in zijn of haar schoolloopbaan.

1. Stimuleren

- Meld uw kind niet te vaak ziek
- Geef een compliment als het zijn best doet
- Troost uw kind als het niet lukt
- Moedig uw kind aan om zelf een oplossing te zoeken
- Praat met uw kind over wat het meemaakt op school
- Laat uw kind kennismaken met muziek, sport, dans en hobby's

2. Organiseren

- Spreek af hoe lang uw kind mag computeren of tv-kijken
- Zorg dat uw kind voldoende slaap krijgt
- Help uw kind aan zijn spullen te denken

- Help uw kind op tijd op school te komen

3. Ondersteunen bij huiswerk

- Vraag uw kind wat het geleerd heeft op school
- Laat uw kind u vertellen wat hij moet weten
- Spreek met uw kind af wanneer hij huiswerk maakt
- Stimuleer uw kind om op school uitleg te vragen
- Help uw kind met huiswerk maken als hij daarom vraagt
- Help uw kind bedenken wie hem kan helpen met zijn huiswerk
- Laat uw kind af en toe een pauze nemen
- Zorg voor een rustige plek om huiswerk te maken
- Zorg dat uw kind op een computer kan werken
- Help uw kind om huiswerk te plannen

4. Contact met school

- Zoek hulp op school als het niet goed gaat met uw kind
- Vertel de mentor als er thuis iets belangrijks is gebeurd
- Ga naar informatieavonden
- Zorg dat de mentor u kan bereiken (juiste telefoonnummer)
- Maak kennis met de mentor
- Kijk regelmatig op het cijfer en absentie systeem
- Ga naar rapportgesprekken

5. Toekomst

- Bespreek met uw kind welk beroep hij wil gaan doen
- Ga met uw kind mee naar open dagen op het MBO
- Bespreek met uw kind de keuzes voor sector of MBO

3. WERKWIJZE EN ACTIVITEITEN

Een aantal VO-scholen in Rotterdam wordt door Stichting Reflex al, sinds het schooljaar 2005-2006, ondersteund op het terrein van VSV, ouderbetrokkenheid en hieraan gelieerde activiteiten. Medewerkers van Stichting Reflex leggen contacten met ouders van leerlingen, begeleiden leerlingen en leggen huisbezoeken af.

Voor deze activiteiten is een geheel eigen werkwijze ontwikkeld waarmee ouders en leerlingen worden benaderd. Doel van deze werkwijze is de ondersteuning van een succesvolle onderwijs carrière van leerlingen, het betrekken van ouders bij de schoolloopbaan van hun kinderen en het helpen van ouders bij opvoedingsvraagstukken. Het betrekken en effectief samen laten werken van verschillende instituties is binnen deze benadering een onmisbaar element.

De medewerker ouderbetrokkenheid -afgekort tot MOB-er is belast met de uitvoering van de bovengenoemde werkzaamheden.

3.1 Medewerker OuderBetrokkenheid (MOB Bovenschools)

Voor scholen is het vrijwel ondoenlijk om een optimale constructieve relatie met ouders op te bouwen. Docenten zijn te druk bezet en daarnaast veronderstelt een optimaal contact met ouders een diepgaande kennis van cultuur, taal en achtergrond. Niet zelden speelt ook mee dat ouders zich veelal snel geïntimideerd voelen door 'officials' van scholen en andere instanties.

De inzet van MOB's leidt tot beter presterende leerlingen, omdat ze ervoor kunnen zorgen dat ouders en docenten samen een team vormen dat de leerling zich meer op schoolwerk concentreert, beter wordt geholpen om zijn huiswerk te maken, omdat opvoedingsproblemen afnemen en de kennis van ouders omtrent de gang van zaken op school en de toekomstmogelijkheden van hun kind toeneemt.

Schooloudercontactpersonen (MOB's) zijn speciaal geselecteerd op basis van hun eigen culturele en/of linguïstische achtergrond en communicatieve vaardigheden. Daarnaast zijn ze niet direct aan de school verbonden en zodoende worden ze door ouders als neutraal/niet bedreigend ervaren. Voor de school is verder van belang dat ze met de inzet van MOB's flexibiliteit inkopen waarmee ingespeeld kan worden op de dynamiek van de samenstelling van de leerling/ouder populatie. Stichting Reflex kan MOB's inzetten vanuit een breed scala van achtergronden, van Turks en Marokkaans via Surinaams en Kaapverdiaans tot aan Pools en Nederlands. Want hoewel de meeste docenten een Nederlands achtergrond hebben of op zijn minst over een diepgaande kennis van de Nederlandse cultuur beschikken, kan het in de praktijk toch moeilijk blijken bepaalde ouders op de juiste manier te bereiken.

MOB's slaan bruggen tussen school en ouders hetgeen in veel gevallen essentieel is om te komen tot een constructieve verbinding tussen school en ouders c.q. docent en leerling. Als gevolg van communicatieproblemen die hun oorzaak vinden en taalproblemen en/of onvoldoende kennis van de achtergronden van de ouders/leerling en de problemen die docenten kunnen ervaren om zich te verplaatsen in de schoenen van hun leerlingen ligt het onderwijsrendement vaak op een te laag niveau.

3.2 Huisbezoeken

Om de ouders te helpen bij de opvoeding van hun kinderen worden door de begeleiders huisbezoeken gebracht. Deze huisbezoeken worden niet alleen gebruikt om vertrouwen te winnen en contacten te leggen tussen ouders en scholen, maar tevens om te praten over wat er op school gebeurt, welke afspraken er zijn met school en in hoeverre ze weten wat hun kinderen doen op school en wat ze doen na school. Afhankelijk van de individuele situatie, worden de ouders individueel of in groepen op school uitgenodigd. Bij deze gesprekken werden ouders verzocht mee te helpen met het organiseren van verschillende activiteiten en bijeenkomsten op school.

De huisbezoeken zijn niet afhankelijk van een concreet probleem. Door middel van gesprekken met de leerling en het huisbezoek ontstaat er een vrij compleet beeld van de leerlingen en hun thuissituatie. In dit stadium kunnen ouders gericht voor bijeenkomsten op school worden uitgenodigd en onderwijsondersteunend gedrag versterkt worden.

Dit proces is afgestemd op de individuele situatie van de ouders. In concerto betekent dit, dat in een aantal gevallen kan worden volstaan met het sturen van een uitnodigingsbrief. In andere gevallen zullen de ouders per telefoon uitgenodigd moeten worden, omdat de kans dat een schriftelijke uitnodiging effect sorteert dat te gering is. Voor sommige ouders zal een [aanvullend] huisbezoek nodig zijn om ze naar de bijeenkomsten te doen komen.

De medewerkers die Stichting Reflex inzet, zijn van een verschillende afkomst. Bij de inzet zal uiteraard worden gekeken of ze matchen met de ouders. Zo zal een Turkse medewerker de Turkse ouders bezoeken enzovoort. Dit leidt tot een snellere acceptatie van de gesprekspartners door de ouders.

3.3 Organiseren en geven van moederbijeenkomsten

In relatie tot ouderbetrokkenheid worden moederbijeenkomsten georganiseerd. Deze bijeenkomsten dragen niet alleen bij aan de ouderbetrokkenheid maar ook aan de sociale integratie binnen de wijk. Waar mogelijk worden instellingen en deskundigen uit de wijk betrokken bij deze bijeenkomst. Te denken valt daarbij aan gezondheidsvoorlichting, voorlichting door de wijkagent, lokale imams, e.d. Deze bijeenkomsten staan ook open voor vrouwen uit de wijk die niet direct moeder van een 'eigen' leerling zijn.

3.4 Zorg op school

Stichting Reflex is een geformaliseerd samenwerkingsverband aan gegaan met FlexusJeugdplein. De medewerkers van Stichting Reflex op de school werken dan ook nauw samen met de Schoolmaatschappelijk werkers. De werkzaamheden van de SLB-er zijn complementair aan-, en hier en daar in plaats van, de werkzaamheden van de SMW-er. In het verlengde hiervan nemen de MOB-ers deel aan het zorgoverleg, ondermeer het ZAT overleg

3.5 Contact met ouders in pré-VMBO fase

Door het leggen van contacten met de basisscholen waar de meeste brugklassers vandaan komen, zullen ouders benaderd worden. Aan hen zal informatie worden gegeven over de nieuwe school van hun kind en de begeleiding die daar aanwezig is voor hun kind. Wanneer in de laatste maanden van het school jaar de namen van de nieuwe brugklassers bekend zijn, zullen de ouders benaderd worden voor een intensieve kennismaking en een aanbod van ouderactiviteiten, opvoedingsondersteuning.

3.6 Themabijeenkomsten

Themabijeenkomsten worden gestructureerd rond thema's met betrekking tot de kennis over de school of opvoedingsvraagstukken. Bijvoorkeur wordt gebruik gemaakt van door ouders zelf aangedragen thema's. Waar nodig, wordt ingegaan op specifieke, individuele vraagstukken en eventueel kunnen ouders worden doorverwezen naar een instantie voor verdere hulp. Bij behandeling van de thema's wordt gebruik gemaakt van verschillende methodieken.

Bevorderen van ouderbetrokkenheid

Door middel van de bijeenkomsten zal de communicatie met (allochtone) ouders worden verbeterd. Verbeterde communicatie zal ertoe leiden, dat de betrokkenheid van de ouders bij het onderwijs aan hun kinderen wordt vergroot en dat ouders worden gestimuleerd tot onderwijsondersteunend gedrag.

De bijeenkomsten zijn laagdrempelig en daarmee wordt bereikt dat ouders op een informele en ongedwongen wijze in contact komen met de mensen die zo'n belangrijke rol spelen in het leven van

hun kinderen. Dit contact moet de basis leggen voor toekomstige contacten tussen ouders en school. Ouders moeten niet schromen om de school te benaderen met vragen over onderwijs- en opvoedkundige kwesties. Omgekeerd moet het de communicatie van school naar ouders uit de formeel/zakelijke sfeer halen, want ook daar ligt een oorzaak van de kloof tussen school en ouders.

Deze bijeenkomsten staan niet alleen open voor ouders van leerlingen maar ook voor ouders uit de wijk.

Versterking pedagogische infrastructuur

Optimaal onderwijsrendement kan alleen worden behaald indien docenten en ouders elkaar aanvullen en versterken. Door de ouders via de bijeenkomsten en de gesprekken nauwer bij school te betrekken, zullen deze het werk van docenten effectiever maken.

Opvoedingsproblemen aanpakken

Tijdens de bijeenkomsten zal ook worden duidelijk gemaakt, dat lesgeven veel meer is dan kennisoverdracht dat, met andere woorden, dat docenten ook een rol spelen in de opvoeding van hun kind en dat de school beschikt over een zorgstructuur waarbij gebruik gemaakt wordt van professionals. De school beschikt zodoende over veel kennis en ervaring op opvoedkundig gebied en wil deze kennis en ervaring graag ter beschikking stellen van ouders die op opvoedkundige problemen stuiten.

Het mag duidelijk zijn, dat de scholen met het bieden van laagdrempelige opvoedkundige ondersteuning niet alleen de ouders een dienst bewijzen, maar ook zichzelf.

3.7 Schoolloopbaanbegeleiding

Schoolloopbaanbegeleiding betekent het bieden van hulp en begeleiding zowel aan individuele als aan groepen jongeren bij de schoolloopbaan samen met partners. Kortom, het ondersteunen van jongeren in hun voorbereiding op het functioneren in de samenleving door ze in staat te stellen op school beter te presteren en een opleiding en beroep te vinden die optimaal aansluit bij hun aanleg, capaciteiten en verwachtingen.

Motieven voor de activiteit

Veel jongeren hebben het moeilijk op school. Het valt niet mee om constant te laveren tussen de leefwerelden en verwachtingen van de verschillende sferen waarvan zij deel uit maken.

Stichting Reflex beseft dat de kansen van deze jongeren gevaar lopen door zaken als miscommunicatie, onbegrip, foute veronderstellingen en andere tekortkomingen die op zich niets te maken hebben met de capaciteiten en het potentieel van deze jongeren.

Veel problemen worden simpelweg veroorzaakt door misverstanden en een slechte communicatie tussen leerlingen, de school en de ouders.

Stichting Reflex beschikte over een werkwijze die in een vroeg stadium hulp en begeleiding biedt aan jongeren die in de gevarenzone dreigen te komen of die reeds in de gevarenzone verkeren.

Stichting Reflex helpt de jongeren door een vertrouwensrelatie op te bouwen met in de eerste plaats de leerlingen, maar altijd in samenspraak met de school en de ouders. Belangrijk element hierin is dat Stichting Reflex samenwerkt met zelforganisaties zodat ouders snel vertrouwen krijgen, wat het vinden van een oplossing bespoedigt.

Een belangrijke succesfactor in het werk van Stichting Reflex is het vertrouwen dat ouders in de stichting hebben. Hiermee heeft Stichting Reflex een grote voorsprong op andere instellingen die zich inzetten voor deze problematiek. De medewerkers van Stichting Reflex zijn zelf veelal van allochtone afkomst, zodat de communicatie tussen scholen, leerlingen, Stichting Reflex en ouders niet snel wordt belemmerd door cultureel bepaalde verschillen van inzicht. Kennisleemten bij leerlingen, ouders en scholen worden door Stichting Reflex snel opgemerkt.

Doelstellingen

Stichting Reflex wil een positieve bijdrage leveren aan het oplossen of verminderen van het maatschappelijke probleem "Spijbelgedrag en Voortijdig Schoolverlaten". Door spijbelgedrag en voortijdig schoolverlaten dreigt maatschappelijke uitsluiting voor grote groepen jongeren. Langdurige werkloosheid en criminaliteit kunnen het gevolg zijn. Dit probleem treft zowel de jongeren zelf, maar ook direct de Rotterdamse samenleving. Het werkt op korte en langere termijn remmend op het integratieproces van de allochtone gemeenschap in de Nederlandse samenleving. Daarbij komt dat wanneer spijbelgedrag en voortijdig schoolverlaten voorkomen worden, de jongere doorgaat met leren en ontwikkelen zodat hij eerder zijn startkwalificaties behaalt, de maatschappelijke kosten dalen en de stad een aantrekkelijker vestigingsplaats wordt voor bedrijven en een aantrekkelijker woonplaats voor huidige en toekomstige inwoners.

Stichting Reflex kent drie soorten van begeleiding voor een succesvolle schoolloopbaan: Preventieve, stimulerende en intensieve begeleiding.

SLB'ers begeleiden de leerlingen in bepaalde fases van hun opleiding om de nodige persoonlijke stimulans te geven en de andere actoren te bewegen om ondersteunend gedrag te vertonen.

Tenslotte krijgt de jongere een positiever zelfbeeld doordat hij een diploma haalt. Zijn toekomstige functioneren als burger wordt hierdoor positief beïnvloed

Activiteiten en resultaten

✓ Preventieve begeleiding

Wanneer jongeren net voortgezet onderwijs volgen, wordt met hen een intake gesprek gevoerd. In dit gesprek wordt gesproken over de persoonlijke en sociale situatie. Daarnaast komen het zelfbeeld, het perspectief en de interesses van de jongere aan de orde.

Vervolgens wordt samen met een medewerker van de school een huisbezoek gebracht. Met de ouders wordt gesproken over de school en de wederzijdse verwachtingen en mogelijkheden van de ouders, de jongere en de school.

Doel hiervan is een vertrouwensrelatie en nauwe samenwerking te bereiken tussen school, ouders en jongere waardoor een succesvolle schoolloopbaan wordt vergroot.

✓ *Stimulerende begeleiding*

Soms heeft een jongere die voorgezet onderwijs volgt, een duwtje in de rug nodig. Wanneer, naar aanleiding van het intakegesprek of de indruk van de mentor, besloten wordt de jongere extra ondersteuning te geven, worden vervolggesprekken met de jongere gevoerd.

Hierin wordt besproken welke actie nodig is om de schoolloopbaan te bevorderen. Gedacht kan worden aan planning, huiswerkbegeleiding of vrije tijdsbesteding.

Doel van deze begeleiding is te voorkomen dat de jongere zijn schoolverplichtingen laat versloffen en overgaat tot spijbelen en verzuimen. Hetgeen uiteraard een negatief effect heeft op de schoolprestaties.

✓ *Intensieve begeleiding*

Na verwijzing van een jongere door bijvoorbeeld de school of de ouders, voert Stichting Reflex een intakegesprek met de jongere. In dit gesprek wordt de kern van het probleem van de jongere besproken. De jongere wordt duidelijk gemaakt dat 'de schoolloopbaanbegeleider van Stichting Reflex er voor hem/haar is'. Met de jongere, ouders en/of school wordt een begeleidingsplan opgesteld. Tenslotte worden tijdens dit intakegesprek afspraken gemaakt over de vorm en wijze van de begeleiding. Vervolgens wordt regelmatig contact met de jongere onderhouden. Door deze intensieve begeleiding krijgt de jongere geen kans om de gemaakte afspraken rondom het uitgestippelde traject niet na te komen of anderzijds vermijdingsgedrag te vertonen.

Doel van deze activiteit is te voorkomen dat de jongere voortijdig de school verlaat.

Bruggen bouwen: inbedding van de activiteiten in de school en de leefwereld van de jongere.

Voordat het echter zover is, besteedt de schoolloopbaanbegeleider van Stichting Reflex veel aandacht aan het opbouwen van een goede samenwerkingsrelatie tussen de partners. Zo bouwt Stichting Reflex een brug tussen de verschillende leefwerelden waarin de jongere in het dagelijks leven verkeert. Juist in deze verschillen ligt vaak de oorzaak van schoolverzuim en schoolverlaten van jongeren. Ouders wordt daarom inzicht in de situatie op school bijgebracht en de school wordt uitgelegd wat de leefwereld in de thuissituatie van de jongere is. Daarnaast wordt ook aandacht besteed aan het opgroeien in een stad als Rotterdam.

Doel van elke begeleiding is ervoor te zorgen dat de jongere weer 'gewoon' naar school gaat en uiteindelijk met een diploma de school verlaat.

Ook wanneer de problemen zijn opgelost, onderhoudt de begeleider van Stichting Reflex nog enkele maanden contact met de jongere. Pas wanneer ouders, school en jongere aangeven dat begeleiding niet meer nodig is, wordt het dossier gesloten.

Stichting Reflex begeleidt jongeren bij hun sociaal-emotionele ontwikkeling en wil ze bijstaan bij het almaar blijven laveren tussen de verschillende leefwerelden. De Rotterdamse samenleving vraagt om bepaalde competenties om straks succesvol deel te kunnen nemen aan het maatschappelijke en economisch verkeer. Naast sociaal-emotionele ontwikkeling is ook belangrijk dat, daar waar nodig, jongeren worden ondersteund bij leerprestaties.

3.8 Schoolloopbaan en beroeporiëntatie

Meer kennis over vmbo

Voor een deel is de geringe betrokkenheid van ouders bij het onderwijs aan hun kinderen terug te voeren op een gebrek aan kennis inzake de toekomstmogelijkheden van vmbo-leerlingen. Het pure feit dat hun kind naar het vmbo moest, wordt vaak gezien als een persoonlijke nederlaag. Ze zien niet dat hun kind via het vmbo een goede kans maakt op een aantrekkelijke baan. In sommige gevallen is er sprake van hieraan contraire misvattingen en hebben ouders juist een te rooskleurig beeld van de toekomstmogelijkheden en loopbaanperspectieven, maar in beide gevallen is de uitwerking in het algemeen negatief.

De bijeenkomsten zullen ouders een realistischer beeld geven van de toekomstmogelijkheden die een vmbo-opleiding biedt.

Imagoverbetering

Bij veel ouders heerst een negatief beeld over het vmbo. Door een kijkje in de keuken te nemen kunnen ze zelf constateren dat het vmbo een moderne school is met docenten en medewerkers die zich dag in dag uit inzetten, voor de toekomst van hun kinderen.

Parallel wordt gewerkt aan de bijstelling van beroepsbeelden en kennis van specifieke branches en richtingen en wordt voorlichting gegeven over aansluitende opleidingen.

Resultaten

Activiteit	gerealiseerd	deelnemers
Schoolloopbaanbegeleiding	264	52
Pre-VMBO activiteiten	2	55
MBO-activiteiten	3	69
Voorlichtingsbijeenkomsten	17	1105
Themabijeenkomsten en moederochtenden	11	285
Huisbezoeken/Oudergesprekken	52	134

Kiesijzelf	1	50
Kwaliteitsonderzoek	1	49